

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Rusko poslaništvo v Beogradu.

Na vprašanje nar. posl. sodr. Etbina Kristana ministru za zunanje zadeve (glej »Naprej« št. 141, od 24. t. m.) je odgovoril zunanji minister dr. Ninčič na sej dne 23. junija sledeče:

»V Beogradu res obstaja rusko poslaništvo, ki predstavlja uradno Rusijo. Tako pa ni le pri nas, ampak skoraj po vsej Evropi. Začetkom so predstavljala ta poslaništva Kolčakovo vladno, potem so se pa po tradiciji, ki je obstajala v Evropi, dalje ohranila. Ni razloga, da bi mi napravili izjemo v tem oziru in da odpravimo to poslaništvo, dokler ga še nobena druga evropska država ni odpravila. Mišljenje posameznih držav glede na razmerje do Rusije se izpreminja. Tako se izpreminja tudi položaj v Rusiji. Zato ne bi sedaj še mogel reči, kakšno bo postopanje naše vlade v tem vprašanju v najbližji bodočnosti. Od izprememb, ki se vrše v Rusiji in v Evropi, bo odvisno naše držanje ne le v tem vprašanju, temveč tudi naše držanje napram uradni Rusiji.«

Na to je izjavil posl. sodr. Kristan: Gospodje, mislim, da je zelo razumljivo, da z odgovorom gospoda ministra nikakor ne morem biti zadovoljen. Gospod minister priznava, da obstaja tukaj v Beogradu nekakšno rusko poslaništvo. S svojim vprašanjem sem želel izvedeti, če obstaja tako poslaništvo, katero državo in katero vladno zastopa. Vprašal sem nadalje, ali je res, da vzdržuje to poslaništvo naša država. Vprašal sem tudi, če je to resnica, kaj misli naša vlada storiti, da se napravi kraj tej anomaliji.

Gospod minister pravi, da obstajajo neke tradicije in da je enaka anomalija tudi v drugih državah Evrope. Gospodje, če so po drugih evropskih državah nemiselno, ni razloga, da bi vse te nemiselnosti kopirali, dokler še davno nismo kopirali, kar je v teh državah doseglo.

Gospodje, to poslaništvo, o katerem pravi gospod minister, da še obstaja, je zastopalo rusko carevino. Nikakršnega dvoma ne more biti o tem, da ruskega carstva že davno ni. Imamo pač Rusijo, ki pa nima nič skupnega z nekdanjo rusko carevino. Odkar je rusko carstvo padlo, odkar je prenehala ruska carska vlada, so se v Rusiji menjavale razne vlade, ali nobena ni bila sorodna nekdanji carski vladi. Ne gre le za to, gospodje, da je smešno, če obstaja neko poslaništvo, ki zastopa državo, katere ni na svetu, ki zastopa vladno, katere je že davno mrtva, ampak še za nekaj drugega gre. Dokler vzdržujemo to poslaništvo, dokler ga trpimo, je že nevarnost, da se nam pripisujejo vsakovrstne za mir naše dežele in za mir Evrope nevarne tendence, dovolj resne. Tembolj se ta sum lahko utrdi, če se ve, da vzdržujemo mi to poslaništvo, ki zastopa davno mrtvo oblast, kateri je nasprotna vsa Rusija. Po tem se sodi, da imamo nekakšne namene, ki so v zvezi s spomini na to nekdanjo vladno in z nadami na vstajenje te vlade. Če denete v zvezo s tem še Wranglovo vojsko v naši deželi, tisto vojsko, o kateri je gospod vojni minister pred kratkim sicer dejal, da ni nič drugega, kakor skupina posameznikov, ki ne more nikomur biti nevarna, ki pa je vendar organizirana, ki izdaje ukaze, naredbe, povelja, ki daje odlikovanja itd., ni čudno, da se v vseh svobodnemiselnih krogih poraja strah, da je naša dežela res pripravljena pomagati nekim temnim tendencam, ki gredo za tem, da se nastopi z orožjem proti Rusiji. Mi pa, gospodje, nimamo nikakršnega povoda, da bi se spuščali v take pustolovščine, nimamo nikakršnega razloga dovoliti, da bi smelo tako mišljenje vladati po svetu.

Jaz še nisem zahteval od gospoda ministra, naj vpostavi diplomatske stike s sedanjo boljševiško vladno v Rusiji. Nisem šel tako daleč. Mislim pa, da ima skupščina pravico zahtevati od vlade, da likvidira razmerje, ki je nemogoče. In da se to lahko stori, je pokazala Amerika, ki je, ne nekdanjemu carskemu, ampak Kerenskijevemu poslaniku povedala, da ga more smatrati le za privatno osebo v svoji deželi. Mi pa izkazujemo ne Kerenskijevemu, ampak carskemu poslaniku čast, kakor da res zastopa kakšno vladno, in povrh tega dajemo še njemu in njegovemu osebju denarja, da morejo reprezentirati, kar ne obstoja, in da morejo diskreditirati našo državo.

Zaradi tega absolutno ne morem biti zadovoljen z odgovorom gospoda ministra in izjavljam, da vložim interpelacijo, nadajajoč se, da bodo vsi pravično misleči elementi v tej deželi pomagali, da se to enkrat uredi. (Ploskanje na levici.)

NARODNA SKUPŠČINA.

30. junija. Zunanji minister dr. Ninčič je odgovarjal na razna vprašanja,

LISTEK.

JANKO TELBAN:

Na kamniških planinah.

Iz prašnega mestnega prahu je drdral vlak proti Kamniku. Par kapelj dežja je v pozdrav padlo na nas popotnike, ko smo izstopili.

Po zastavami in zelenjem okinčanem mestu so korakali gasilci, godba je izkrala in od gora je odmeval pok topičev.

Se v temni noči smo odkorakali proti Bistrici. Narava je spala. Zvezde so se lesketale. Tišina je motilo le žlobudranje potoka. Njegovi valovi so hiteli naprej brez pokoja, kakor hiti delavčeva duša, in vedno novi prihajajo ter beže, hite v daljavo... Kam?

Nekje v daljnem zvoniku je bila ura dve, nato pa so se oglasili zvonovi. Njih zvok je plaval v daljo milo, vedno močnejše, pa zopet jokačje, vzdihujoče, kakor žrtve španske inkvizicije, pred menoj v daljavi pa se je odpirala s krvjo oškropljena Zaloška cesta. Zvonovi so bučali v daljo...

Na vasi so veselo zapeli fantje. Tam daleč je počil top. Na oknu pa je sanjala devotjka.

Šli smo vedno globlje v gozd proti planinam, v tišino, v svobodo.

Na cilju.

Danilo se je. Iz senc so stopali gorski velikani, vedno jasneje v čisti planinski zrak. Pljuča so sesala globoko, kakor bi se hotela na mahi otresti mestnega prahu in dima, kakor bi hotela v hipu iztrgati iz prsi kal tuberkuloze ter jo vreči v dolino, na mehke postelje lene buržoazije.

Izza gora so na vrhove padali prvi žarki solnca, skalnate čeri so se izpreminjale v stoterih ognjenih barvah. Nastopila je ona lepota, ki je doma edino-le v prostih, svobodnih gorah in če jo vidiš enkrat je ne pozabiš nikoli, stokrat in tisočkrat je različna, vsak dan druga.

Spodaj v jelkovem gozdu se je oglašil slavček, žuželke so prepevale novemu jutru v pozdrav, gozdovi so si šepetali davne pravljice svobodnih ljudi. Svobodna narava je veličastno vstajala.

V tej nebeški lepoti sem mislil na tebe devotjka, tam doli, tam daleč v do-

lini. Čista je bila moja ljubezen kakor so valovi Bistrice. Svetlo mi je bilo v duši kakor v blestečem snegu, v srcu mehko kakor pesem slavca na jelki.

Vse vstaja in uživa svobodo, tam spodaj pa lazijo ljudje brez svobode, eni z upognjenimi hrbti iskaje solnca in svetlobe, drugi ošabno v kočijah, avtomobilih. Kolika razlika! Prvi z mehko, prizanesljivo voljo, drugi z okamenelim srcem in kri v prsih so si nadomestili z zlatim bogom. Na eni strani šovinizem, kapitalizem, čast in slava, klečeplazstvo, demagogija in bajoneti, na drugi strani pa tepšana množica sužnjev, brez svobode.

Sodrug! Ven v gore, ven v čisti zrak, brez alkohola, kajti šele tam boste spoznali prostost! Volja vam bo postala trdna, kakor so trdne skalne čeri. Srce vam bo lahko kakor pesem slavca. S seboj boste prinesli v dolino kos svobode in jo razdelili med sodruge, katerih bo na ta način vedno več svobodnih. Nekega dne pa bo tudi dolina postala vsa svobodna, kakor so svobodne skalnate planine.

nato je prišla na razpravo dvanajstina za julij. Opozicija je seveda govorila proti; posebno posl. sodr. E. Kristan je ostro kritiziral finančno politiko in način gospodarjenja z dvanajstinami. Ko je prišlo do glasovanja, je opozicija zapustila dvorano, nakar je bila dvanajstina za julij sprejeta, seveda z »ogromno« večino.

VOLILNI ZAKON ZA NARODNO SKUPŠČINO.

(Iz govora poslanca sodruga Eibina Kristana na seji Zakonodajnega odbora dne 17. junija.)

Gospodje, tak slučaj se posebno lahko primeri v krajih, kjer je naš element pomešan z drugonarodnimi elementi. Slišal sem enkrat gospoda ministra Trifkovića, kako lepo je deklamiral, da hoče z volilnim zakonom naglati naše stranke na to, da bi se združevale. To je prav tako, kakor s tistim svetnikom, ki je hotel z žlico izprazniti morje. Gospod minister hoče z neko teorijo naglati stranke za združevanje, življenje pa goni narode na razdruževanje po strankah. Kaj je močnejše: življenje, gospodarske razmere, ali kakšna lepa beseda? (Minister Trifković: Zakoni regulirajo gospodarske in politične norme.) Naše stranke se bolj in bolj razvijajo vzporedno z razvojem po vsem svetu. Iz njih nastajajo gospodarske stranke, ki zastopajo gospodarske interese. In v bodočnosti bo ta razvoj še močnejši. Gospodarske razmere so tako močne, da jih ne morete izgnati ne iz volilnega boja, ne iz političnega življenja sploh. Zakaj vse politično življenje je uaposlado zgrajeno na podlagi gospodarskega življenja. Na noben umeten način ne morete naglati na podlagi nasprotnih gospodarskih interesov obstoječe stranke na zedinjevanje. (Minister Trifković: Na sporazum, ne na zedinjenje. Vidite, kako smo se mi lepo sporazumeli z demokratijo in kmeti. Kljub gospodarskim razlikam smo se lepo sporazumeli, in vidite, kako delamo skupaj. — S. Barlé: Nikar ne govorite, česar sami ne verjamete.) Nedvomno bodo na primer Nemci in Madžari še nekaj časa predpostavljali svoje nacionalne interese drugim interesom, kakor so Čehi na Dunaju nastopali kot češka stranka in niso vpraševali, ali so liberalci ali klerikalci itd. Tako bo nekaj časa tudi pri nas, ker so v gotovih razmerah nacionalni občutki lahko močnejši od politične zavesti. Posledica bo ta, da bodo pri volitvah nastopali kompaktno. Sicer bodo manjšina, kakor so manjšina v narodu. Ali zaradi složnega nastopa bodo dosegali količnike in dobivali mandate. Ostalo prebivalstvo, dasi je v večini, bo pa razdeljeno v stranke, kar je naravno in neprepredljivo, pa lahko ostane brez mandata zaradi vašega umetnega dvojnega količnika. Gospodje, če mislite, da je to nacionalno in državniško, je to vaša stvar. Ampak odgovarjati morate vi za to, mi pa bomo poskrbeli, da bo videl ves narod, da nismo mi deležni krivice, ki bo sad tega zakona, če se sprejme. (Medklci in dialogi.)

Gospod minister je dejal, kako lepo da so se radikalci sporazumeli z demokratijo in kmeti. (Minister Trifković: In do včeraj z muslimani.) In do včeraj z muslimani! To je dovolj, tudi če ne bi bil gospod minister dejal nič drugega. Dokler so muslimani imeli upanja, da bo potek še tako široko tekkel, ste imeli sporazum z njimi. Ko ste svoje opravili, so vam rekli zbogom. — Gospodje, kako lepo ste se sporazumeli radikalci in demokratije, dokazuje najbolje dolga vrsta kriz, ki ste jih imeli, da ne govorim o plodovih, ki jih je deželi prinesel vaš lep sporazum. — Toda če mislite, da ste se tako lepo sporazumeli in da je bil ta sporazum tako koristen, zakaj hočete s tem zakonom situacijo tako izpremeniti, da bo ta koalicija nemogoča? Kajti v praksi gre načrt za tem, nikar se ne motite! Gospodje, na vaši strani je nekaj, kar bo po tem zakonu bolj zadeto kakor mi. Mi tudi po tem zakonu ne moremo mnogo izgubiti. Toda na vaši strani je nekaj, kar bo tako zadeto, da se boste vi, gospodje radikalci, če ostanete v bodoči skupščini tako številni, kot ste v sedanjih, morali ozirati po drugi koaliciji, in sicer nemara baš s tistimi, o katerih ste doslej vodno govorili, da so najbolj nevarni v tej državi. Zakaj, gospodje, koga bo ta zakon favoriziral? V Srbiji morda vas radikalce, ki mislite, da mora država poginili, če niste vi na vladi; toda izven Srbije koristi le tistim elementom, ki so bili doslej ne le proti politiki, katero ste vi vodili, ampak proti osnovni ideji države, ki se je doslej izražala v skupščini. In če boste tedaj tarnali, da ste se tako dolgo zaman izpostavljali za edinstvo države in naroda, pripisite krivico za take posledice sami sebi.

Vpraša se pa, gospodje, kaj bi mogli storiti boljšeга namesto tega, kar nam je predloženo. Kaj bi bilo bolje, a tako, da bi vendar lahko ravnali po določbah ustave? Najbolje bi bilo, da se vračunajo vsaki stranki tisti glasovi, ki jih je pri volitvah dobila. (Nastas Petrović: Ta stranka bi bila tudi državna stranka.) Gospod Petrović, država sestoji iz naroda, ki je razdeljen v

stranke. (Nastas Petrović: Toda nekdo mora prevzeti odgovornost za vladanje.) Da, tista večina, ki jo ustvari narod po pravičnem sistemu, ima prevzeti odgovornost. S tem, kar ste nam predložili, bi pa vi sami prevzeli »odgovornost«, ne da bi imel narod kaj odločevanja pri tem. (Nastas Petrović: Kjer jih je 15, je odgovornost manjša; kjer jih je 13, je večja, kjer sta pa dva, je še veliko večja.) E, gospod Petrović, bodite tedaj tako odkritosrčni, pa priznajte, da nočete demokracije, ampak absolutizem svoje stranke; s tem nam vsaj poveste resnico.

Gospodje, absolutizem kakšne klike mi je enako zoprni, kakor absolutizem kakšne osebe. Vi pa hočete ustvariti prav tak absolutizem. Dobro, da sedaj vsaj vemo, da je to namen. Prej sem mislil, da gre le za zmoto, da pa je vsaj namen bil dober. Gospod Nastas Petrović priznava, da je tudi namen slab, da je namen ubiti demokracijo, da se izroči namesto narodu vsa oblast eni stranki, katero ste si vi izbrali. (Nastas Petrović dela medklce.) Gospod Petrović, matematično ni relativna večina nikakršna večina.

Kaj bi torej bilo bolje? Bolje bi bilo to: Porazdeljite mandate po navadnem količniku, kolikor jih ta količnik določi. Ostali bodo neki ostanki. Teh ostankov ne bo le v enem okrožju, ampak bo jih v vseh okrožjih. In mi imamo stranke, ki ne obstajajo le v enem okrožju, ali v kakšnem majhnem delu dežele, ampak razširjajo svojo delavnost po vsej državi. Na drugi strani pa imamo stranke, ki so omejene na majhne dele dežele; mogoče je, da se ustanove take stranke v kakšnem posameznem okrožju ali okrajju. Gospodje, kateri elementi so za državo važnejši: Ali tisti, ki se sami omejujejo na majhen del dežele, ali pa tisti, ki soorganizirani po vsej državi? Po narodi stvari bi vi tukaj morali računati z interesi vse države. Tudi če ne bi bila v vprašanju pravičnost, vprašam, kaj je vsaj bolj oportuno? Da pripelje zakon v skupščino tiste elemente, ki predstavljajo nekaj v državi, ali pa tisto, ki veljajo kaj le v svojih okrajih? S stališča pravičnosti in s stališča oportunitete potrebuje skupščina v prvi vrsti tiste, ki veljajo kaj v državi. To so stranke, ki so organizirane po vsej državi. Te stranke bodo imele tudi ostanke po vsej državi, in ti ostanki pripadajo strankam, ne pa le nekaterim kandidatom. In tedaj je prav in pametno sešteti vse te ostanke po vsej državi in svoto ostankov razdeliti po pravičnem naravnem količniku. To je takozvani sistem državnih list, in to ni nič težkega in tudi nič novega ne. Ta sistem je že v veljavi po nekaterih drugih državah, med drugimi na primer v Čehoslovski, ki ima politično našim precej podobne razmere in težave. Ona je ta sistem že v praksi porabila in je s tem pravičnim sistemom popolnoma zadovoljna. To je sistem, ki ga povsem lahko sprejmete, tudi če hočete izvršiti izpremembe po izjemnih predpisih ustave. In tedaj boste dosegli to, da pride večina v parlament kot večina, manjšina kot manjšina, da bodo stranke, ki so organizirane po vsej državi, dobile to, kar jim gre, in da bodo stranke, ki so v deželi omejene na majhne kroge, tudi v skupščini predstavljale le to, kar imajo v narodu. S tem boste tudi pospešili organiziranje velikih strank in boste dosegli boljše rezultate, kakor bi jih gospod minister Trifković rad dosegel s svojim umetnim zedinjevanjem strank. Gospodje, če ne bo tega, se lahko zgodi, da pride v nekaterih krajih, v nekaterih slučajih, nemara tudi po vsej državi do čudnih sporazumov. In svarim vas, če ljubite to državo, nikar ne gonite v take nenaravne sporazume. Lahko bi se zgodilo, da bi se kakšna cela opozicija, katere deli imajo povsem različne interese, sporazumela za volitve, ker bi bil to edini način, da si reši mandate, ki bi ji po pravičnem morali pripasti. In to ne bi bilo dobro ne za državo, ne za naravni razvoj. Dobro je v tej stvari le tedaj, če se izražajo v parlamentu enaki interesi, kakršni obstajajo v narodu. Gospodje, če hočete odpreti oči, vidite že lahko, da se je tukaj vzajemno zblizala opozicija. Veste, da je med nami mnogo sporov, mnogo nasprotij, velikih nasprotij; vidite pa tudi, kako lahko se zgodi, da se skupine, med katerimi so taka nasprotja, naženejo na to, da skupno nastopijo.

S takim zakonom, kakor ga predlagate, lahko doživite čudeže, in rezultati ne bodo taki, kakor jih pričakujete, ampak lahko da bodo baš nasprotni. In nihče ne bo od tega tako iznenaden, kakor vi sami. In jaz ne bi želel takih presenečenj. Zakaj kolikorkoli sem vaš nasprotnik, kolikorkoli se borim proti sistemu, ki ga vi vzdržujete, imam vendar rad jasno situacijo in ne ljubim presenečenj te vrste.

Se imate časa, gospodje, in priporočam vam, da se ne prenaaglite, ampak da vrnete ta načrt, ki ni nič vreden, ta načrt, ki bo v narodu sprejet z največjo nevoljo, odboru, da ga predela, in sicer da ne zamenja le nekoliko vejic, temveč da ga predela od temelja in takega vnovič predloži Zakonodajnemu odboru. Če ne storite tega, bo opozicija povedala svojo besedo, in zdi se mi, da vam bo lahko povedala, da pada vsa odgovornost na vas same, da boste sami

odgovorni pred narodom, ker bo narod jasno videl, kaj se je zgodilo.

Večina ni prav nič vpoštevala treznih besed in kakor vemo, je že sprejela tudi v skupščini volilni zakon takšen, kakršnega si je priredila za svoje koristi. Bodočnost bo pokazala, kdo se moti.

Politične vesti.

+ Cirilica. »Slovenski Narod« s 1. julija se jezi nad napisi na zagrebškem velesejmu: »najdete napise švabske, grške, češke, rumunske, da — celo bolgarske, samo srbskih napisov nikjer. »Narod« je star, že slabo vidi, zato tega ni sam opazil, ampak je prepisal to velevažno vest iz belgrajske »Politike«. Seveda zato, da ostane med »državotvornimi«. Pa pomagalo mu ne bo veliko. »Politika« bo poslala svojega poročevalca tudi v Ljubljano, ta bo pogledal morebiti tudi v »Narod« in našel, da piše tudi ta dnevnik v več jezikih, posebno rad v hrvaščini, nikdar pa ne v — srbsčini. Če se bo »Narod« branil, da piše v srbohrvaščini, ga to ne bo rešilo. »Politika« hoče imeti srbsčino, ki se že od daleč pozna po cirilici. Očitka, da drži s Hrvatmi, se bo »Narod« otrešel le, če začne pisati v cirilici. To mu tudi priporočamo! Da njegov vpliv na duševni razvoj slovenskega ljudstva zato ne bo prav nič manjši, to lahko matematično dokažemo: $0 - 0 = 0$. Tudi naročnikov ne bo izgubil, vsi ga plačujejo le »iz stare navade«. Samo svoje ime mora pustiti, kakor je, v »Srbski Narod« se ne sme izpremeniti!

+ Vprašanje bolnic. Zopet je postalo akutno vprašanje državnih bolnic v Sloveniji. Jasna in brezdvomna je krivda centralne vlade v tem škandaloznem slučaja. Da se vidi vse brezvestno postopanje finančnega ministra, priobčujemo sledečo interpelacijo poslanca sodr. dr. Kodečo interpelacijo poslanca sodr. dr. Koderca na finančnega ministra, iz katere se vidi, da so naši poslanci vse storili za ohranitev bolnic, da pa je krivda demokratskega ministra, da so bolnice v obupnem položaju. Na interpelacijo še ni odgovora. Interpelacija se glasi: Pri razgovoru, Interpelacija se glasi: Pri razgovoru o čl. 8. zakona o budžetskih dvanajstinah za mesec maj in junij stavljam predlog, da se v tem članu predvidena vsota od 1 milijona Din poviša še za 1 milijon Din, torej na 2 milijona Din za pomoč bolnicam v prečanskih krajih. Tamokratni zastopnik ministra financ, g. dr. Voja Marinković je izjavil v imenu vlade, da na to povišanje v zakonu ne pristaja, izjavil pa je v imenu ministrskega sveta, da bo ministrski svet iz kredita predvidenega v čl. 1. zakona o dvanajstinah za maj in junij na zahtevo ministra narodnega zdravja sam dovolil še 1 milijon Din za pomoč bolnicam v prečanskih krajih. Doznan sem, da Vi g. minister na predmetno zahtevo ministra narodnega zdravja niste pristali. Zato imam čast vprašati Vas: 1. Je li točno, da niste pristali, da se izplača ministru narodnega zdravja še 1 milijon Din iz kredita po čl. 1. zakona o dvanajstinah za maj in junij v navedeno svrhu? 2. Ako je točno — kako potem pojmuje ministrski svet in posebno Vi, minister financ, svojo prećizno obljubo, dano na seji finančnega odbora? — V Belgradu, 20. junija 1922.

+ »Arbeiter-Zeitung« piše povodom smrti nemškega zunanega ministra Rathenaua, da je sramota, ker trpijo v republiku morilce, ki se popolnoma svobodno gibljejo. Tudi »Arbeiterwille« piše v tem smislu in pristavlja, da je vse to mogoče le vsled razdvojenosti socialističnih strank. Le tako je mogoče, da se šopirijo

carski generali: Ludendorff, Hindenburg, Helfferich in drugi kakor pavi, plačani od nemške republike! To stanje prav gotovo ne bi moglo dolgo trajati, zakaj ljudstvo je v resnici republikansko, oblast pa še vedno monarhistična.

— **Vorwärts** priobčuje izjavo Klause, bivšega člana »C«-organizacije, ki je bil v njej številka 34. Klaus povdarja, da je bila ta organizacija v najintimnejših stikih z nemškimi nacionalci. Klaus so leta 1919. pri komunističnih nemirih v Halle prijeli, ker so ga osumili, da je vodja komunistov. Pri obravnavi so ga oprostili po zaslugi branitelja, ki so mu ga preskrbeli nemški nacionalci. Klaus je prišel potem iz zapora, v katerem je tičal še zaradi raznih deliktov v Berlin, in sicer v parlament, kjer so ga nacionalisti z generalom Gallwitzom, pristržno pozdravili. Zbrali so za njega večje vsote denarja ter ga poslali v različne kraje. Pozneje so ga poslali v inozemstvo, kjer bi naj omogočil morilecem komunistov povratek v Nemčijo. Toda ta pot ni Klausu prav nič ugajala. Sedaj Klaus izdaja svoje prijatelje, o katerih je izpovedal zelo obtežljivo, zlasti še za pruskega barona Kniggeja.

— **Hrvat** je objavil ob priliki poseta Zagreba po poslancih vladnih strank, poziv Hrvatskega bloka, naj se Hrvatje ne udeležijo sprejema, ter da naj jim hrvaški narod izrazi na ta način svoje preziranje. Plemenski šovinizem slavi svoje zmage, v katerih tone tudi nezavedno delovno ljudstvo, ki še ni izprevidelo, da se lovi na kapitalistične limanice.

Dnevne vesti.

— **Novinarske poštenosti** še nikdar ni bilo v »Jugoslaviji«, pravi »Slov. Narod«, ko ugotavlja, da si je zopet brez dovoljenja prisvojiła tuj članek. Treba bo bolj paziti na ta list. Ko smo jo mi zadnjič prijeli, je hotela utajiti, radovedni smo, kako se bo izgovarjal tokrat. — Krivi so na največ naročniki, ki to mirno prenašajo!

Na naslov pošnega in brzojavnega ravnatelja v Ljubljani, Pretekli četrtek je oddal neki gospod v Celju ob 11.55 brzojavko, namenjeno v Ljubljano. Ta brzojavka je dospela v Ljubljano točno ob 16. popoldne ter je na ta način rabila cele štiri ure! Razume se samoobsebi, da tako brzojavljenje odločno odklanjamo. Brzojavno ravnateljstvo pa pozivamo, da odpomore temu zlu, ki je škandalozen do absurdnosti!

Se nimajo dosti. Voje namreč. Vzemirja je to ubogo ljudstvo v vedno novini dogodki. Na naši meji proti Bolgarski nekakšno obsedeno stanje. V Skopju precej političnih obsodb med njimi s smrtnih. Zato nove vesti, da so bolgarski komitaji sklenili navaliti do Skoplja in ugrabiti nekaj meščanov. Človek bi mislil, da čita »indijance«, da se je to godilo pred par sto leti in bogve tam kje daleč... Pa to se godi danes in ne samo na vzhodu, tudi na zahodu — pa še prav blizu — 3000 fašistov napravi kazensko ekspedicijo iz laškega Vidma v slovenski Kobanid. To ni mogoče tankje v afriških pustinja — to je par kilometrov od nas... Ljudstvo pa hoče mir, mir. Kdaj bo znožno stopiti na vrat tistim, ki ga tirajo v vojno?

Odnevi bančne afere. Kakor poročajo je inspektor ministr. za social. politiko dr. Draškovič, znan iz afere dr. Žerjav - Jadranska banka odstavljen in je uvedena proti njemu kazenska preiskava.

Inozemsko državno posojilo prihaja zopet v nov štadij. Pravilo, da so radikali skrajni nasprotniki dolarskega posojila. Stojan Protić je tudi ostro napadal posojilo v zadnji sli skupščine. Ali še ni bilo dosti »zaslužka« pri provizijah. O ti ubogo ljudstvo, koliko časa se boš pustilo vleči za nos? Odgovor: toliko časa, dokler ne boš enotno organizirano zoper izkoriščevalce.

Ljudsko vseučilišče na Jesenicah je priredilo v petek 30. junija predavanje sodr. Podbevška. Čeprav so zvedeli prireditelji, kakor tudi predavatelj šele v petek popoldne, da se vrši zvečer predavanje, se je vendar zbralo okoli 200 sodrugin in sodrugin, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem. Sodrugin Podbevšek je

govoril o sedanjem družabnem redu in o bodoči socialistični družbi. Zal, da je moral predavanje prekiniti zaradi odhoda na vlak. K besedi se je oglasil tudi sodrugin Cerkvenik, ki je ostro grajal nekatere točke svojega predgovornika. Sodrugini so postajali zelo pozorni. Toda zaradi bližajočega se odhoda je moral tudi on predčasno končati. Večer je zaključil sodrugin Podbevšek z vzklikom, da se jima bode gotovo še nudila prilika priti skupno na Jesenice in da bosta tedaj razvila obširno diskusijo. Na vsak način bodo sodrugini imeli od nje dobiček, ker se bodo pri njej učili misliti, s čimer pa je že dosežen glavni namen predavanj na naših ljudskih vseučiliščih, kakor tudi diskusijah.

Sportni meeting na Bledu dne 2. julija t. l. se izvrši s sedečim sporedom: Ob pol 10. dopoldne pred kavarno Toplice: Cilj kolesarske dirke Ljubljana - Bled okrog jezera 60 km. Ob 10. dopoldne istotam: Cilj motociklistične non stop kvaliteta vožnja na progi Ljubljana - Bled 50 km. Ob 10. dopoldne v zdraviliškem parku: Tenis - turnir (nadajevanje). Ob pol 11. dopoldne v grajskem kopališču: Plavalne tekme. Ob pol 12. dopoldne pred grajskim kopališčem: Tek okrog jezera na 6500 m. Startna smer Zaka. Ob 15. popoldne v zdraviliškem parku: Tenis - turnir, začetek. Ob 16. popoldne na igrišču v Zaki: Lahkoatletske tekme. Ob 16.30 min. istotam: Nogometna tekma med S. K. Ilirija, Ljubljana, in Malestranskym S. K. Praga. Med odmorom: I. metanje diska; II. metanje kopja; III. švedska štafeta 100 X 200 X 300 X 400 m.

Beograjski časopisi javljajo, da dohajajo v ministristvo prosvete pritožbe glede zastalih izplačil ljudskošol. učiteljem v nekaterih krajih naše države. Tako niso baje dobili učitelji iz južne Srbije že 3 mesece plače. Tudi v Črni gori in Dalmaciji so veliki zastanki. Ne moremo še verjeti tega. A če je to res, potem so to pač najznačilnejši znaki notranje gnilobe.

»Volni invalidi«, glasilo splošne organizacije invalidov in sirot za Slovenijo je prišel 24. junija pod posebno sliko še posvetilo »Nj. V. kralju Aleksandru I. in Nj. V. kraljici Mariji, v Ljubljani, udanosti in zvestosti«. Objavljamo brez vsakega komentarja!

Iz uredništva. V »Naprej« od dne 1. julija je tiskarski škrat vrnil neljubo pomoto v notici »Stavka uslužbencev cestne žel. v Zagrebu končana« (3. stran). Delavci niso dobili 75% povška, kakor je pisano, marveč 15%.

Moskovski proces. Kakor poročajo, je objavila sovjetska vlada v pomirjenje svetovnega proletariata, manifest, kjer pravi, da ne bodo izrečep nad obtoženci v nobenem slučaju smrtno kazni, temveč kvečjemu izgon za vedno z ozemlja sovjetske republike. Iskreno nas veseli, če je sovjetska vlada spoznala silno krivico in uvidela nedogledne zle posledice za svetovni proletarijat (torej tudi za ruski) v slučaju kaznovanja s smrtno kaznijo boriteljev za osvobodjenje proletariata, katerih edini greh je pravzaprav, da se ne strinjajo z metodami boljševikov. Kakor bi imela smrtna obsodba, izrečena nad obtoženci grozne posledice za svetovni proletarijat, tako je upati, da bo imela uvidevnost, ki jo je pokazala sovjetska vlada s tem manifestom, gotovo najlepše posledice za cilj, ki nam mora biti vsem vedno svet: enotna fronta svetovnega proletariata.

— **Iz Berlina** poročajo, da so znani že vsi trije morilci ministra Rathenaua. Enega, Techova po imenu, so že prijeli, in sicer v okolici Frankfurta ob Odri, kjer je bival na nekem posestvu. »C«-organizacija je bila obenem lesna družba, ki je bila sijajno organizirana. Protirepublikanski načerti so bili tako tajno zasnovani, da niso o njih vedeli niti vodilni člani sami. Ostalih dveh morilcev še niso prijeli, upaio pa, da jim ne bodo mogli ubežati.

V španski provinci Asturiji je stopilo v stavko 30.000 delavcev.

Odločna žena. Gandhi, vodja Indijcev v boju za osvoboditev Indije izpod angleških krempljev, je kakor smo že poročali v angleški ječi. Sedaj poročajo, da je stopila na čelo vsega indijskega gibanja proti Angležem Gandhijeva žena.

Ljubljana.

Ljubljanski kino »Tivoli« je pričel prinašati bolj slabe filme in nas je s tem precej razočaral, ker je dajal v začetku zelo dobre književne fil-

me na spored. Želimo tedaj, da bi imel malo več okusa pri izbiranju filmov. Poleg tega pa želimo, da olajša na ta ali oni način neznosno sopenico, ki povzroča ljudem naravnost telesne muke, zakaj treba je pomisliti, da prisostvuje večernim predstavam okoli 500 ljudi! Upamo, da bo uprava ustregla našim upravičnim željam. — Ljubitelji dobrega kinematografa.

Iz stranke.

Vse sodrugin opozarjamo na sklepe Pokrajinskega odbora v sporazumu z Glavnim odborom, ki smo jih objavili v včerajšnjem uvodniku. — Pokrajinsko tajništvo SSJ in KDZ, Ljubljana, poštni predal 168.

Krajevna politična organizacija SSJ Ljubljana - Spodnja Šiška ima svoj redni članski sestanek v ponedeljek, dne 3. julija ob 20. v upravništvu »Napreja«. Frančiškanska ulica 6, I. nadstropje skozi dvorišče. — Odbor.

Krajevna politična organizacija SSJ na Vrhniki naznanja, da se bo vršil njen redni občni zbor v nedeljo, dne 9. julija ob 16. v prostorih podružnice »Svobode« na Vrhniki. Dnevni red: »Poročila dose-danega odbora. Razno. Volitve novega odbora. Volitve v oblastno skupščino.

Vestnik Svobode.

Trbovlje. Dramatični odsek splošne zveze del. izobr. društva »Svobode« v Trbovljah priredi v nedeljo, dne 2. julija točno ob pol 8. zvečer v dvorani »Delavskega doma« zadnjo igro v sezoni: »Sin«. Ganglova drama v štirih dejanjih. Mladina do 16. leta nima vstopa. K obilni udeležbi vlijrdno vabi odbor.

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 77,25 Din, 1 lira velja 3,68 Din, 100 avstrijskih kron velja — 42 Din.

= **Avtomobilska pošta.** Naše poštno ministristvo je na račun vojne odškodnine od Nemčije naročilo 270 poštних avtomobilov. Došle avtomobile že razdeljujejo med posamezna poštna ravnateljstva v uporabo.

IZ STROKOVNEGA GIBANJA.

Da vse delavstvo danes v težkih časih živi, se pozna najbolj po tem, da se bje povsod za svoj najprimitivnejši obstanek. To je neizogibna posledica »izboljševanja« gospodarskega položaja v naši državi, kakor o njem kapitalisti večkrat govore. Seveda podjetnik ima še vedno svoj dobiček na suhem, ker če se njemu kaj podraži, tedaj hitro poskočijo cene izdelkov; žep podjetnika ne sme biti prikrajšan.

Čisto drugačna pa je kapitalistična logika za delavca. Čudno je, da so razni višji ali nižji gospodje sploh nedostopni razlaganju, da se tudi za produktivnega človeka — delavca razmere danes čisto kar dnevno menjajo. Tukaj raznim gospodom vsaka pamet kar izostane. Njim so zato delavske zahteve večinoma le nekaj nezasišanege, pretiranega, boljševizem državi nevarnih, temnih elementov itd.

Tega mnenja so na vsak način tudi gospodje mojstri knjigovozji v Ljubljani, ker so s svojo brezobzirno trdovratnostjo pognali knjigovozsko delavstvo do tega, da je moralo poseči po zadnjem orožju, to je stavki. Dolgo so gg. mojstri delavstvo naravnost izzivali. Tako na pr. so bila določena med mojstri in zastopniki pomočnikov na dan 22. maja t. l. pogajanja pri tukajšnjem oddelku socialnega

skrbstva. Po nesreči je bil ta dan ravno ponedeljek in gg. mojstri so imeli morda takrat velikega »mačka« in se zato izmed njih nihče ni mogel pogajati udeležiti. Poslali so le učenca z dopisom, v katerem so poudarjali, da zaenkrat o kakšnem zvišanju mezd ni govora biti ne more, ker so že itak v marcu mesecu nekaterim pomočnikom prostovoljno povišali mezde za 15%. S tem seveda delavstvo ni bilo zadovoljno in vršila se je nova razprava dne 17. junija, h kateri je vendar prišel g. Jakopič. Ta dan je bila sobota — ne ponedeljek. Če pa ni imel g. Jakopič takrat telesnega »mačka«, je pa imel gotovo duševnega, ker prišel je z izjavo, da nima nobenega pooblastila za pogajanje in sklepanje. Obenem je podal pismo izjavo Zadruga knjigovezov, da

si delavstvo lahko izboljša svoj položaj, če bo delalo dnevno eno naduro, seveda plačano s 50%, kar bi se tudi smatralo za podlago nadaljnjih razprav. Seveda na take linanice delavstvo nikdar ne bo šlo, ker ve, da je to najpobožnejša želja vseh podiztnikov, da bi delavstvo garalo 16 ur in ne osem. Delavstvo tudi dobro ve, če bo danes začelo delati nadure s procenti, jih bo kmalu moralo delati tudi brez procentov. In če si kdo upa priti s tako nerodnim predlogom, to nič drugega ne pomeni, kakor izzivanje; ker danes že ve vsak ptič, da mora odkloniti tako ponudbo le količkaj pameten delavec na vsak način. In to se je tudi zgodilo. Po tem ko je strokovna organizacija knjigoveških delavcev v Ljubljani dne 23. junija t. l. še enkrat poskusila na pameten in mi-

ren način poravnati spor in so to mojstri zopet s famozno motivacijo o podaljšanju Surnega delavnika odklonili, so knjigovezi stopili dne 27. junija t. l. kot en mož, vstevši tudi vse žensko osebje, v boj za svoje pravice. Odklanjajo odločno vsako delo, dokler gg. mojstri ne bodo pripoznali in obljubili, da na Surnem delavniku ni nič popravljati navzgor, kvečjemu navzdol, in da ima delavec tudi že za pošteno Surno delo pravico zahtevati toliko, da more pošteno in človeško živeti in ne hirati. Zato kličemo vsemu knjigoveškemu delavstvu: živela delavska zavednost, sloga in solidarnost!

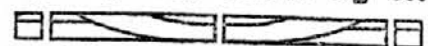
Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje i. t. d. priporoča trdka:

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 19.

Pridobivajte naročnike

RUPERT JEGLITSCH

FRANZ FRANGESCHA NASLEDNIK
trgovina železnine in zaloga ribarskega orodja

Gospeska ulica 11. **MARIBOR** Gospeska ulica 11.

Radioaktivno termalno kopališče
TOPLICE pri Novem Mestu.

Renovirani kopališki prostori se bodo

otvorili 15. julija t. l.

Stanovanja v kopališkem domu se radi temeljitih renovacij ne bodo oddajala.

Železniška postaja: Straža-Toplice

Dr. K. Konvalinka.

Sprejmejo se 3 prikojevalci

izvežbani, prvovrstni, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna »FRANDE«, Ljubljana, Emonska cesta št. 8. Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kavciji delo na dom. Spretni, zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

„Gazela“ milo se peni kakor najboljša toaletno milo.

„Gazela“ milo je visokoprocenčno in zato štedljivo v porabi.

„Gazela“ milo je popolnoma neutralno, torej ne škoduje perilu.

„Gazela“ milo je v ceni brez konkurence.

Iščemo prvovrstnega šoferja,

ki mora biti obenem tudi automehanik. Ponudbe naj se pošljejo: „Danica“ d. d. Bos. Brod.

Kruh in pecivo vseh vrst

najboljše kakovosti peče

I. delavska pekarna
v Ljubljani, Kolezijska ulica 4

in ga oddaja

v Ljubljani in okolici v onih prodajalnah, ki so označene s tozadevnimi napisi.

Delniška glavica
K 50.000.000.

Rezerve
okroglo K 45.000.000.—.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Prodaja srečk
razredne loterije.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje vsakovrstne kredite.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

— Brzojavni naslov: Banka. — **v Ljubljani.** — Telefon št. 261 in 413. —

Podružnice:

v Splitu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Ptuj in Brežicah.

Klobuke in slamnike

vseh vrst od preprostih do najfinejših dobite vedno v tovarni za slamnike in klobuke

FRANJO CERAR,

v Stobu, pošta Domžale pri Ljubljani.

V popravilo prevzema tudi vsa tozadevna dela ter preoblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani se sprejemajo pri tvrdki Kovačević i Tersau v Prešernovi ulici 5, kjer so tudi vsi vzorci vedno na razpolago.

F. Florjancič,

Ljubljana,

Šelenburgova ulica 6.

Kolesa Automobili Motorji

Olje - Bencin - Tovot mast
na drobno na debelo.

!! Pneumatika vseh prvovrstnih znamk !!

(Dunlop, Clincher, Continental, Excelsior, Michelin).

Prva mehanična delavnica.